

**DEBRECENI EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR**

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

AZ OLIMPIA HATÁSA A KARATE NÉPSZERŰSÉGÉRE

**THE EFFECT OF THE OLYMPICS ON THE POPULARITY OF
KARATE**

SZERZŐ: SZABÓ FRUZZSINA

KONZULENS: DR. BALOGH RENÁTÓ

KÉZIRAT LEZÁRÁSÁNAK DÁTUMA: DEBRECEN, 2022.11.16.

2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	2
1. Témafelvetés	3
2. Szakirodalmi áttekintés	3
2.1. A karate története, kialakulása.....	3
2.1.1. A karate hazai története	4
2.2. A karate debütálása a tokiói olimpián.....	5
2.2.1. A karate olimpiai versenyrendszere	5
2.3. Passzív sportfogyasztás.....	6
3. Anyag és módszer	6
3.1. Módszer	6
3.2. Anyag.....	7
3.2.1. Kérdőív mintája	7
3.2.2. Hárspataki Gábor.....	8
4. Eredmények és azok értékelése.....	9
4.1. A karatét követőkre vonatkozó eredmények	10
4.2. A karatét nem követőkre vonatkozó eredmények.....	13
5. Következtetések, javaslatok	16
Összefoglalás.....	17
Irodalomjegyzék.....	18

Bevezetés

A kutatási témám a Karate debütálása a 2021-es Tokiói Olimpián, valamint az esemény hatása a karate népszerűségére. A téma aktualitása vitathatatlan, hiszen a karate hosszú évek után 2021-ben jelent meg új sportágként Tokióban. A karate megjelenését a NOB Agenda 2020 programnak köszönheti, hiszen ez a program lehetőséget biztosít a mindenkori rendezőnek arra, hogy egyszeri alkalommal sportágakat iktasson az olimpia programjába. Tokió esetében nem is volt nagy kérdés, hogy a japán eredetű karate lesz az egyike ezen sportágaknak. Kutatásom aktualitását adja továbbá, hogy a magyar karate 2022-ben ünnepli az 50 éves fennállását.

Az olimpia nemcsak a sport területén, hanem általánosságban is az egyik legnagyobb rendezvény az emberiség történelmében, amely valamennyi sportág megítélését és népszerűségét pozitívan befolyásolja. Az olimpiát olyan emberek is figyelemmel kísérik, akik alapvetően nem sportfogyasztók, ugyanakkor a négyévente megrendezésre kerülő nyári olimpiai játékok alatt egy-egy magyar sportolónak vagy csapatnak lelkesen szurkolnak, vagy adott esetben olvassák a magyar sikerekről szóló híreket.

A sportban a népszerűség többféleképpen mérhető. Egyfelől kiindulhatunk abból, hogy egy adott sportágnak, mekkora sportolói létszámmal büszkélkedhet, másfelől vizsgálathatjuk azt, hogy hányan követik a különböző versenyeket a helyszínen vagy a televízión keresztül. Éppen ezért egy olyan sportág esetében, mint a karate az olimpiai versenyprogramban való szereplés kiemelt jelentőséggel bír, hiszen mind a sportolói létszám, mind pedig a sportág követőinek a száma növekedhet azáltal, hogy a sport legnagyobb színpadán mutathatja meg magát.

A Google Trends adatai szerint a karate a második legnépszerűbb harcművészet az MMA (kevert harcművészet) után, megelőzve olyan olimpiai sportágakat, mint például a judo vagy a taekwondo (Uplifterinc, 2019). A keresési adatok alapján a karate nem kizárólag a japán eredete miatt került fel az olimpia programjára, hanem jelentős érdeklődéssel is rendelkezhet a sportág.

A témaválasztásom részben személyes, hiszen is 2013 óta én is karatézom. Témaválasztásom ezért személyes indíttatású, hiszen, mint karatéka szívesen látnám a sportág fő alakjait az olimpián is. Óriási öröm volt számomra és sporttársaimnak is, mikor bejelentették, hogy 2021ben ott lesz a karate is Tokióban. Az örömünket tovább fokozta, hogy magyar induló is

kvalifikálta magát a megmérettetésre, Hárspataki Gábor személyében. A magyar karate sikerességét tükrözi, hogy a magyar karatékánk olimpia bronzéremmel tért haza Tokióból.

1. Témafelvetés

A Tokióban megrendezett olimpia után el kezdett foglalkoztatni a gondolat, hogy vajon a saját sportágam szereplése iránt, milyen mértékű érdeklődést mutattak az emberek. Ekkor fogalmazódott meg bennem egy kérdés, hogy hogyan lehetne a karatét népszerűsíteni és mi kellene ahhoz, hogy több embernek nyerje el a tetszését.

Kutatásommal arra szeretnék válaszokat találni, hogy a karate olimpiai megjelenése, milyen befolyással bírt az emberek sportág iránti megítélésére és érdeklődésére, valamint milyen hatással volt az egyetlen magyar résztvevőjére. Dolgozatom során a szekunder kutatási módszer mellett primer adatgyűjtési módszert is használok, kérdőíves felmérés és interjú formájában. Kutatásom egy kérdőív segítségével végzem el. Illetve az előbb említett magyar résztvevővel, Hárspataki Gáborral fogok interjút készíteni, és arra fogok törekedni, hogy minél többet megtudjak a személyes tapasztalatairól, valamint személyes véleményéről a karate jövőjét tekintve. Dolgozatom fő célja, hogy kiderítsem, valójában mekkora az érdeklődés a sportág iránt, továbbá célul tűztem ki, hogy feltárjam az emberek véleményét arra vonatkozóan, hogy szeretnék-e a jövőben a karatét az olimpiai programban viszont látni.

Feltételezéseim a következők:

H1: Feltételezem, hogy az olimpiát követő embereket a karatéval kapcsolatos olimpiai események is érdekelték, és követték azt.

H2: Feltételezem továbbá, hogy az emberek szerint a karaténak ott lenne a helye a következő olimpiákon, a karate alapvető megítélése, valamint és népszerűsége miatt.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A karate története, kialakulása

A karate szabadkezes japán küzdősport, azon belül pedig harcművészetnek tekinthető. Küzdősport, minden olyan sportág, ahol az ellenfelek egymással küzdenek, legyen az puszta kézzel vagy különböző eszközökkel, felszerelésekben vagy azok nélkül. A küzdősport mivolta

mellett, harcművészet is, mivel egy olyan harci rendszer, melyet művészi szintre fejlesztettek az idők során. A japán hagyományos harcművészetek összefoglaló elnevezése a budo, ami azt jelenti, hogy „a harcok útja”. Így a karate is ide tartozik (Morvay-Sey,2011).

Jelentése üres kéz. Ami arra utal, hogy a karatéka meg tudja védeni magát fegyver nélkül, pusztán kézzel (Mazura, 2003). A modern karate atyja Gichin Funakoshi mester (1868-1957), aki a karate célját a következőképp definiálta: „*A karate művészetének fő célja nem a győzelem vagy a vereség eldöntése, hanem a jellem tökéletesítése*” (Mazura, 2003: p.4.). Tehát Funakoshi mester tökéletesítette és egységesítette a karatét, valamint ő mutatta be elsőként nyilvánosság előtt Okinawa szigetén, majd Japánon kívül is 1916-ban Kyotóban. A karate egységesítése 1929-ben történt, amikor ugyanis Funakoshi új egységes elnevezést ajánlott (karate-do), ami formailag és tartalmilag is átalakította a karatét. 1949-ben megalakult a Japán Karate Szövetség (Japan Karate Association) (Mazura, 2003). A JKA 4 stílust fogadott el: Shotokant, Shito-ryut, Goyu- ryut, Wado-ryut. A későbbiekben a Kyukushin stílusa is népszerűvé vált. Ezenkívül több kisebb stílusa is létezik a karaténak. 1957-ben rendezték meg az első karate világbajnokságot. Ettől fogva terjedt el mindenhol és azóta számos versenyt rendeznek szerte a világban (Pál,1970). 1992 december 20.-án megalakult a World Karate Federation, tehát a WKF, ami tiszteletreméltóan viseli az első karate szervezet nevét, ami a sport karatét képviseli (issue.com).

2.1.1. A karate hazai története

Hazánkban a shotokan karate elterjedését Antal János 9. danos mesternek köszönhetjük, aki külföldön fejlesztette tudását. 1972-ben érkezett Magyarországra, ahol JKA karate bemutatókat szervezett. 1994-ben az új sporttörvény által biztosított lehetőségeknek köszönhetően vált külön a judótól a karate, és alakult meg a Magyar Karate Szakszövetség. Az MKSZ a Karate Világszövetség hivatalos magyar tagszervezete (karate.hu). Az MKSZ jelenlegi elnöke Dr. Mészáros János, főtitkára pedig Tahon Róbert. A Magyar Karate Szakszövetséghez ma már körülbelül 40-50 ezer karatéka tartozik. A legtöbb karatéka az olimpián is elismert WKF szabályrendszer alapján versenyzik, de az MKSZ fennhatósága alatt működnek egyéb versenyrendszerek is, mint az ippon shobu vagy a knock down. A magyar sport karate folyamatos fejlődés alatt áll. A felnőtt válogatott kiemelkedő alakjai Tadissi Martial és Hárszpatiki Gábor, aki történelmet írt az olimpián, ugyanis mint az egyetlen magyar induló

bronzéremmel tért haza Tokióból. Magyarországon a karate az 50 éves fennállását ünnepli 2022-ben (karate.hu).

2.2. A karate debütálása a tokiói olimpián

A karate olimpiai debütálását a NOB Agenda Programnak köszönheti, hiszen ez a program lehetőséget biztosít a mindenkori rendezőnek arra, hogy egyszeri alkalommal sportágakat iktasson az olimpia programjába. Így Tokió esetében nem is volt nagy kérdés, hogy a japán eredetű karate lesz az egyike ezen sportágaknak (Eurosport, 2016). Az „Agenda 2020” reformprogram a NOB 14 munkabizottsága reform javaslati alapján íródott, ami Monacóban 2014. december 8-9.-én fogadtak el a NOB 127. közgyűlésén. A program összesen 40 témában fogalmaz meg újításokat, jövőben történő változásokat (Hossó - Elbert, 2015). Tehát ennek a reformnak köszönheti a karate sportág az olimpiai részvételt. Ez egyszerre öröm és szomorúság is, hiszen a program nem biztosítja azt, hogy a következő olimpián is részt kell, hogy vegyen, így Párizsban már nem lesz ott a karate, annak ellenére sem, hogy a franciák az egyik legerősebb nemzet a karatéban és attól is eltekintve, hogy a -67 kg-os súlycsoportban Steven da Costa győzedelmeskedett (Morgan, 2021).

2.2.1. A karate olimpiai versenyrendszere

Az olimpián a WKF versenyrendszer szerint versenyeztek a karatékák. A WKF versenyrendszer lényege: *„a versenyzők testi épségének megóvása, a sérülések megelőzése. Biztosítékul szolgál egyfelől az úgynevezett “no contact” versenyszabály (érintés nélküli - ami jelen esetben inkább maximálisan kontrollált, tényleges sérülést nem okozó technikákat jelent), másfelől a speciálisan, ezen világszövetség által kifejlesztett védőfelszerelések kötelező használata”* (shito.hu). A karatéban megkülönböztetünk kata (formagyakorlat), illetve kumite (küzdés) versenyszámokat, ahol a versenyzőket nem és súlycsoport alapján külön kategorizálják. Az olimpián összesen 8 kategóriában állhattak dobogóra a versenyzők. Katában női, valamint férfi, kumitében pedig férfi -67 kg-os, -75 kg-os, + 75 kg-os, és női -55 kg-os, 61 kg-os, valamint +61 kg-os súlycsoportban indultak a karatékák (olimpia.hu).

2.3. Passzív sportfogyasztás

A versenysport világának egyik legfontosabb részei a sportfogyasztók, akik vagy a helyszínen, vagy a médiái közvetítés által követik a sporteseményt (András, 2004). Passzív sportfogyasztás alatt egyrészt érthetjük a sportesemények helyszíni nézőit, másrészt pedig a televízió nézőket is (Neulinger, 2007). A szurkolói lét érzelmi, társadalmi, és gazdasági kapcsolat az egyén, illetve az adott sportoló vagy csapat között, akinek szurkol (Kajos et al., 2017). Madarász (2018) szerint a sport a nemzeti összetartozást is befolyásolja, valamint közösségformáló hatással is bír. A passzív sportfogyasztást számos tényező befolyásolhatja, úgy, mint a szórakozás élménye, a szabadidő hasznos eltöltése iránti vágy, a közösséghez való tartozás, a lokális vagy nemzeti identitás, a sportteljesítmény minősége vagy éppen a siker (Balogh et al. 2019; Balogh –Bácsné, 2020). Ezenkívül a passzív sportfogyasztók motivációi eltérőek lehetnek, nemenként, társadalmi osztályok, különböző országok állampolgárai, valamint kultúrák szerint (Harolle – Trail, 2007; Bácsné et al., 2019). Továbbá az egyéni motivációs tényezők is befolyásolják, mint például az idő (Kajos et al., 2017). Az idők során számos sportfogyasztási, valamint motivációs skálát hoztak létre, ahol több faktor szerint mérik a nézők, fogyasztók motivációit pl.: MSSC (Motivation Scale for Sport Consumption) SPEED (Socialization, Performance, Excitement, Esteem és Diversion) stb (Trail-James, 2001; Funk et al. 2009). Összeségében elmondható, hogy az egyik legfontosabb kritérium a sporteseményeket illetően, hogy szórakoztató legyen, illetve élményt nyújtson a fogyasztójának, amit számos trend is alátámaszt (András, 2004; Müller et al., 2017;).

3. Anyag és módszer

3.1. Módszer

A kutatási módszereket két nagy csoportba sorolhatjuk: primer és szekunder kutatás. A dolgozatomban során a primer kutatás módszerét használtam fel, tehát én magam gyűjtöttem információkat, majd elemeztem őket. A primer kutatási módszert további két csoportra bonthatjuk, ami nem más, mint a kvalitatív és a kvantitatív módszer (Boncz, 2015). „*A kvalitatív kutatás olyan strukturálatlan, feltáró jellegű módszer, amely alapvetően a probléma megértését célozza míg a kvantitatív kutatás olyan kutatási módszertan, ahol hipotéziseket*

fogalmazhatunk meg, az adatok számszerűsíthetők és statisztikai módszerekkel elemezhetők (Bauer, 2016).” Mind a kettőt használtam, hiszen kérdőíves felmérést és interjút is készítettem. Jelen esetben én az interneten történő önkitöltős kérdőívezési formát választottam, ahol a válaszadók maguk értelmezik és saját meglátásuk szerint töltik ki a kérdőívet (Boncz, 2015). Kérdőívemet a Google Kérdőívek segítségével készítettem el és a közösségi oldalon osztottam meg, ahol 220 válasz érkezett rá. A beérkező válaszokat szövegesen elemeztem majd statisztikai próba alá is vettem. Keresztábra-elemzést alkalmaztam bizonyos válaszokat illetően. „*A keresztábra-elemzés széles körben elterjedt elemzési módszer, amely két vagy több változó közötti összefüggést vizsgál, illetve ezek kombinált gyakorisági eloszlását mutatja* (Gyulavári „et al”,2017)”. A keresztábrával kapcsolatos statisztikák közül én a Khi-négyzet próbát használtam, ami alapján meg tudtam állapítani, hogy két változó között van-e statisztikai összefüggés, vagyis szignifikáns kapcsolat. Elemzésem során a szignifikancia szintnek a 0,05 értéket tekintettem.

Az interjú, mint kutatási eszköz tulajdonképpen egy beszélgetés az interjúalany és a kérdező között. Az interjúnak több fajtája van lehet egyéni vagy csoportos, továbbá strukturált, strukturálatlan és félig strukturált interjúk. Én egy félig strukturált személyes interjút készítettem Hárspataki Gáborral. (Szakály, 2017).

3.2. Anyag

3.2.1. Kérdőív mintája

Kérdőívem elején demográfiai kérdésekkel találkozhattak a kitöltők, elsősorban a nemükre, életkorukra, lakóhelyükre, családi állapotukra voltam kíváncsi. Kérdőívemet 220 fő töltötte ki, melyből 135 fő nő, 85 fő pedig férfi. Életkorukat tekintve a mintám 9,1%-a 18 év alatti, 54,5%a 19-25 év közötti, míg 14,5 %-uk 25-40 év között vannak, 20 %uk 40 év feletti, valamint 1,8%uk 65 év feletti. Tehát a legaktívabbnak a 19-25 éves korosztály bizonyult. Lakóhelyük szerint a legtöbben városban élnek, de voltak olyanok is, akik a fővárosiak, falusiak, vagy éppen megyeszékhelyen laknak. A kérdőívemet kitöltők körülbelül fele egyedülálló, a másik fele pedig vagy férjezett/nős vagy pedig élettársi kapcsolatban él (1. táblázat).

1. táblázat: A mintám demográfiai adatai

Változó	Kategória	Gyakoriság	Arány
Nem	Nő	135	61,4%
	Férfi	85	38,6 %
Korosztály	18 év alatt	20	9,1%
	19-25 év	120	54,5%
	26-40 év	32	14,5%
	40 év felett	44	20,0%
	65 év felett	4	1,8%
Lakóhely	Főváros	16	7,3%
	Megyeszékhely	60	27,3%
	Város	121	55,0%
	Falu	23	10,5%
Családi állapot	Egyedülálló	112	50,9%
	Férjezett/Nős	53	24,1%
	Élettársi kapcsolatban él	55	25,0%

Forrás: Saját szerkesztés

3.2.2. Hárspataki Gábor

A magyar karate egyik kiemelkedő alakja, aki 2021-ben az Olimpián debütáló karate sportág első magyar résztvevője és olimpiai bronzérmese. Hárspataki Gábor 1996.02.27.-én Budapesten született. A Nova sportegyesületben kezdte sportpályafutását a karatéka, majd a Dynamic-hoz igazolt 2011-ben, ami az MTK-vá változott időközben. Tehát jelenleg az MTK egyik kiemelkedő alakja. Edzője Fischer Mihály. Hárspataki jelenleg a -75 kg-osok súlycsoportjában kumite (=küzdés) versenyszámban indul versenyeken.

Hárspataki jelenlegi 20 éves pályafutása alatt számos eredményt ért el országos, valamint nemzetközi szinten is. Főbb eredményei között van, hogy 2013-ban és 2014-ben- már Junior Európa-Bajnokságon is bronzérmet szerzett. 2015-ben U21-es Világbajnokságon is arany érmet nyert. Felnőtt Európa-bajnokságról bronz, illetve ezüstérme van. 2019-ben Európa Játékokon bronzérmel gazdagodott. A legfőbb eredménye pedig a 2021-es olimpián bronzérmes lett. Jelenleg a WKF Világranglista 11. helyén áll.

4. Eredmények és azok értékelése

Magyarország egy sportnemzet, mivel az olimpiai érmek számát tekintve előkelő helyen állunk az országok rangsorában, de vajon az átlagembereket is érdekli egy ilyen megaesemény? A kutatásomban szereplők 67,7%-a, összesen 149 fő nézte a nyári olimpiát. Nemek tekintetében különbség mutatkozik az olimpia követésében, hiszen a keresztábra-elemzés alapján a férfiakra szignifikánsan jellemzőbb, hogy nézték az olimpiát (2. táblázat).

2. táblázat: A nemek és az olimpia követése közötti összefüggés

Nem	Fő		Százalék		Összesen
	Nézte	Nem nézte	Nézte	Nem nézte	
Férfi	67	18	78,8%	21,2%	85
Nő	82	53	60,7%	39,3%	135
					khi-négyzet: 7,80 p: 0,05

Forrás: Saját szerkesztés

A karate olimpiai közvetítését a válaszadók mindössze 39,1%-a, ugyanakkor az olimpiát követők esetében már közel 60%-os ez az arány. Ebből megállapítható, hogy az olimpia iránt érdeklődők nagyrésze a karate sportág eseményeit is nyomon követte.

A karate nézettségét nemek tekintetében is megvizsgáltam. A keresztábra-elemzés alapján arra azt eredményt jutottam, hogy jelentős eltérés található a férfiak és a nők esetében. A korrigált maradék érték alapján megállapítható, hogy a férfiakra szignifikánsan jellemzőbb, hogy nézték a karate közvetítését a tokiói olimpián (3. táblázat).

3. táblázat: A nemek és a karate olimpiai közvetítésének követése közötti összefüggés

Nem	Fő		Százalék		Összesen
	Nézte	Nem nézte	Nézte	Nem nézte	
Férfi	41	44	48,2%	51,8%	85
Nő	45	90	33,3%	66,7%	135
					khi-négyzet: 4,87 p: 0,03

Forrás: Saját szerkesztés

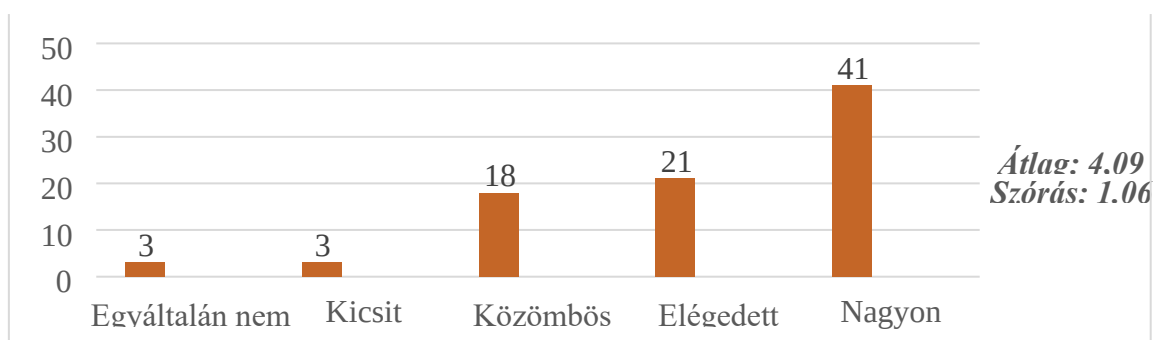
Miért nézték az emberek, vagy éppen miért nem? Erre a következő kérdések alapján kapunk választ. Innen a kérdőívem két szálon haladt tovább, ugyanis külön kérdéseket tettem fel, a karate versenyszámait néző, valamint nem néző személyeknek.

4.1. A karatét követőkre vonatkozó eredmények

Elsőként a karate versenyszámainak követők válaszait elemzem. Így ez a mintám összesen 86 főből áll.

Következő kérdésem tárgya az volt, hogy milyen indíttatás vezérelte őket, hogy nézzék a karate közvetítését. A legtöbb válaszadó (32 fő), azért nézte, mert ő maga is karatézik. Voltak, akik azért követték, mert szeretik a küzdősportokat (17 fő), 13 fő pedig minden sportágat szokott nézni az olimpián. A válaszadók, 8,1%-a érdekesnek találta ezért követte. Továbbá olyan válaszok is érkeztek, hogy az első olimpiai szereplés miatt, vagy a családban, ismerősi körben lévő karatés érintettség miatt, vagy éppen a magyar versenyző miatt követték az olimpiai közvetítést.

A mintámban szereplő nézők többsége elégedett volt a karate versenyszámainak közvetítésével, átlagosan 4,09-re értékelték az 1-5-ig terjedő elégedettségi skálán. A kérdőív kitöltőinek közel fele a lehető legmagasabbra értékelte az elégedettségét, összességében pedig 72% (62 fő) válaszolta azt, valamilyen mértékben elégedett volt a látottakkal (5. ábra).

1. ábra: A karate versenyszámainak közvetítésével való elégedettség

Forrás: Saját szerkesztés

Mindenképpen szerettem volna választ kapni arra is, hogy azok közül, akik nézték az olimpián a karatét, mennyire lepődtek meg a magyar eredményen. A válaszok nem teljesen egyértelmű eredményt szültek. A válaszadók 33,7%-a tudta, hogy a magyarok jók a karatében és van esély egy ilyen eredmény elérésére, viszont a további 57 ember, vagy bizonytalan volt ebben, vagy egyáltalán nem tudta, hogy Magyarországnak ilyen versenyzője is van. Ez arra enged következtetni, hogy a magyar emberek többsége nincs tisztában a karate sportág sikereivel. Ez

véleményem szerint a kevés televíziós közvetítésre, illetve a médiajelenlét hiányára vezethető vissza.

A következőkben arról érdeklődtem, hogy a sportág szabályai mennyire voltak érthetőek a közvetítést figyelők számára. Ennek jelentősége abban áll, hogy a médiaképesség egyik feltétele az egyszerű és érthető szabályrendszer (András, 2003). A válaszadók csupán 20%-a (17 fő) válaszolta azt, hogy nem vagy nem teljesen értette a sportág szabályait. Ennek alapján elmondható, hogy a karate és szabályrendszere televízió képernyőn keresztül megérthető, valamint emészthető.

Kérdőíves vizsgálatomból megtudtam azt is, hogy az válaszadók nagyobb része már hallott már Hárspataki Gáborról, ugyanakkor a mélyebb elemzés már árnyalja a sportoló ismertségét. A kitöltők 42%-a még nem hallott róla, továbbá 36% a nevével már „találkozott”, viszont versenyezni még nem látta. Ezzel is megerősítést nyert az előzőkben leírtak, hogy az emberek csak korlátozottan ismerik a magyar karate alakjait, valamint sikereit. Úgy vélem, azzal, hogy az olimpián mégis követték a sportágot, azt mutatja, hogy hajlandóság mutatkozik arra, hogy közelebbről és folyamatosan figyelemmel kísérjék a magyar karatékák eredményeit.

A korábban említett Hárspataki Gáborral interjút is készítettem. Szerettem volna megtudni az ő személyes karatés történetét, az olimpiai tapasztalatait, és utóhatásait az életére vonatkozólag, valamint a személyes véleményét a karate jövőjét tekintve. Az interjúalanyom azt nyilatkozta, hogy már amikor bejelentették, hogy olimpiai versenyszám lesz a karate, már akkor eldöntötték az edzőjével, hogy szeretnének kijutni. Hárspataki az olimpiai élményét úgy jellemezte, mint egy mesébe illő történet, hiszen Japánban, a Japán fővárosban, az Ōsi Japán Csarnokban az utolsó másodpercben egy fejrúgással megvert egy japánt. Az olimpia után a karatéka élete egyelőre még csak minimálisan, de változott, hiszen ő a magyar karate arcává vált. Saját elmondása alapján azóta többen felismerik, köszönnek neki, vannak, akik képet szeretnének csinálni vele. Ez megerősíti az előbbi kérdés eredményét, miszerint sokan nem ismerték előtte. Úgy véli, azóta jobban megbecsülik a személyét és a sportágot is. A karatézó gyerekek számára példaképpé vált. A sikeres olimpiai szereplésnek köszönhető szélesebb körben való ismertségét szeretné arra is használni, hogy népszerűsítse a jövőben a karatét.

A következő 3 kérdésből álló blokkban a karate általános megítéléséről érdeklődtem. Az olimpiai karate közvetítést nézők közel 2/3-a, 64 fő szerint izgalmas a sportág, csupán 4 személy nyilatkozott úgy, hogy unalmas volt. Volt, aki első körben értetlenül fogadta a No-KO rendszert, de a közvetítés által megértette a karate ezen vonalát, ahol a pontszerzésre helyeződik a fókusz. Sokak szerint a karate kitartásra, továbbá olyan értékekkel is jellemezték a sportágat, mint a tisztelet, a szorgalom vagy az önuralom.

A karaténak két versenyszáma létezik, a kata (formagyakorlat), illetve a kumite (küzdelem). A válaszok egyértelműen mutatják, hogy a kumite jobban leköti az emberek figyelmét, mint a kata, hiszen a válaszadók 81%-a küzdelem mellett tette le a voksát.

Az általános megítélés után elemeztem azt is, hogy milyen élménnyel gazdagodtak a nézők, az olimpiai közvetítés során. A kitöltők túlnyomó többsége (több, mint 70%) örült, hogy magyar olimpikonnak szurkolhatott, ezen túl voltak, akiknek a sportág harciassága, „pörgése” nyújtott élményt, illetve voltak, akiknek pedig az, hogy megismerhettek egy új sportágat. A kutatásomban szereplők döntő többsége (92%) pozitívan nyilatkozott a látottakról.

A továbbiakban arra tértem ki, hogy az olimpiai közvetítés hatására vannak-e olyanok, akik el kezdtek karatézni, vagy esetleg tudnak-e ilyenről ismerőseik körében. Az események hatására 23-en elkezdtek vagy terveznek el kezdeni karatézni, 21 válaszadó pedig elgondolkodott rajta. Emellett többen az ismerősi körükből is tudnak olyan személyről, aki a karate olimpiai szereplése óta kezdte el a sportág művelését.

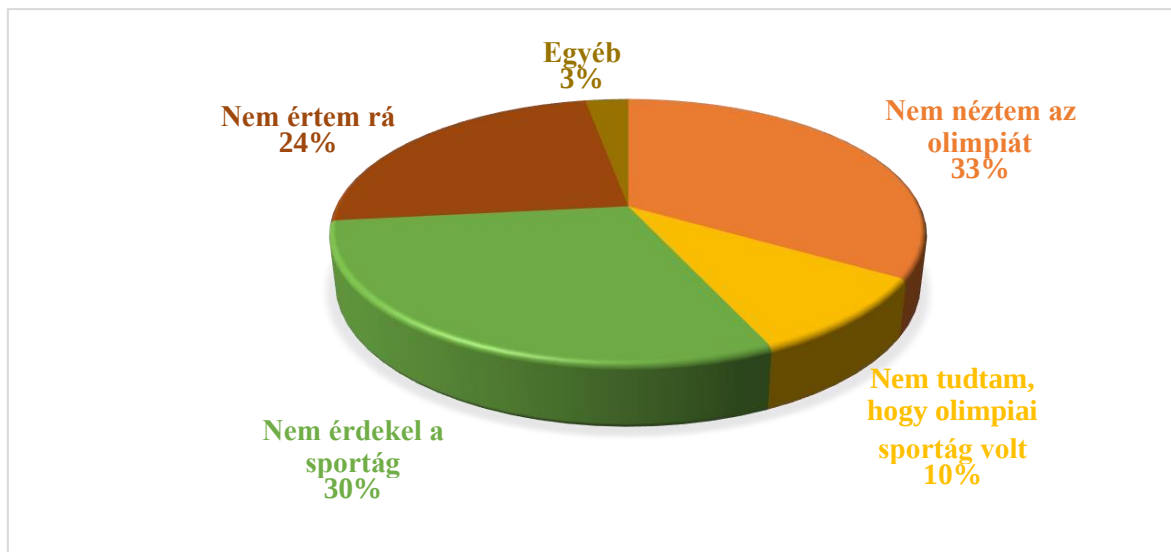
A következő kérdés esetében, amely arra vonatkozott, hogy az olimpiai szereplés, milyen hatással lesz a magyar karate életére, a válaszadók több alternatívát is megjelölhettek. A kitöltők csupán 14%-a válaszolta azt, hogy az olimpiai szereplés nem lesz hatással a sportág jövőjére, ők úgy gondolják, hogy „minden marad a régiben”. 1 kitöltő szerint az, hogy 2024ben már nem lesz ott az olimpián a karate, visszavetheti az esetleg generált sikert. A többség szerint, azonban számos pozitív hatása lehet az olimpiai szereplésnek, valamint a Hárspataki Gábor által megszerzett bronzéremnek. A legtöbb ember szerint a sportág több támogatásban fog részesülni a jövőben. A 2. legnépszerűbb válasz, az volt, hogy Hárspataki Gábor klubjának, nevezetesen az MTK-nak, mindenképpen fellendülést okoz, akár létszámot, akár támogatások mértékét tekintve. Ezt követte, az a válasz, hogy többen fognak el kezdeni karatézni, ami a sportág jövőjét

tekintve igen hasznos lenne, hiszen előfordulhat, hogy a jövő olimpikonjai most kezdik el a sportágat. Mások szerint többet fogják a televízióban közvetíteni. Az interjúalanyom szerint egyesületére, az MTK-ra is hatással volt az olimpiai szereplés. Úgy gondolja, azóta még jobban becsülik az egyesületet, a szakosztályt. Még óriási robbanás nem következett be, de láthatóan többen kezdtek el az olimpiát követően karatézni, mint korábban. A karate Magyarországon nem tartozik a kiemelt sportágak közé, így kevés a televíziós közvetítések száma és a támogatások mértéke is alacsonynak tekinthető. Kitértünk arra is, hogy kiemelten fontos az, hogy egyre több streaming (internetes közvetítés) történik a versenyekről, valamint kisebb összefoglalók már a sportcsatornákon is megjelentek. Regionális népszerűsítés is a terveik között szerepel, amivel a vidéki sportolókat, és sportolni vágyókat is betudnák vonni a karate életébe.

A magyar karate életére való hatások mellett meg kell említeni, hogy interjúalanyom élete, hogyan változott az sikeres olimpiai szereplése óta. Az olimpiát követően Hárspatakinak nőtt a támogatói köre is, illetve kitarítottak mellette korábbi szponzorai is. Ilyen például a Dorko, a Hayashi, akitől anyagi, illetve terméktámogatást is kap, továbbá a CBD olaj, Oakley és az Absolute Live sportital. Hárspatakitól az olimpiát követően több médium is interjút kért, többek között a Nemzeti Sport Online, a DIGI Sport, a Mandiner TV vagy Sport24, melynek köszönhetően a személyes ismertségének növelésén túl a karatét is népszerűsíthette.

4.2. A karatét nem követőkre vonatkozó eredmények

A továbbiakban azokat a válaszokat fogom elemzeni, amelyeket azoknak tettem fel, akik nem nézték a karate olimpiai közvetítést. A mintámban ez 134 fő. A 2. ábra alapján megállapítható, hogy a legtöbben azért nem követték a karate eseményeit, mert magát az olimpiát sem nézték (33%), 30%-ukat pedig alapvetően nem érdekli a karate. 24% azt a válaszlehetőséget jelölte meg, hogy valamilyen elfoglaltsága miatt nem ért, 10% nem tudta, hogy olimpiai sportág volt, míg 3% egyéb okot nevezett meg.

2. ábra: Indokok, amiért a válaszadók nem nézték a karate közvetítését

Forrás: Saját szerkesztés

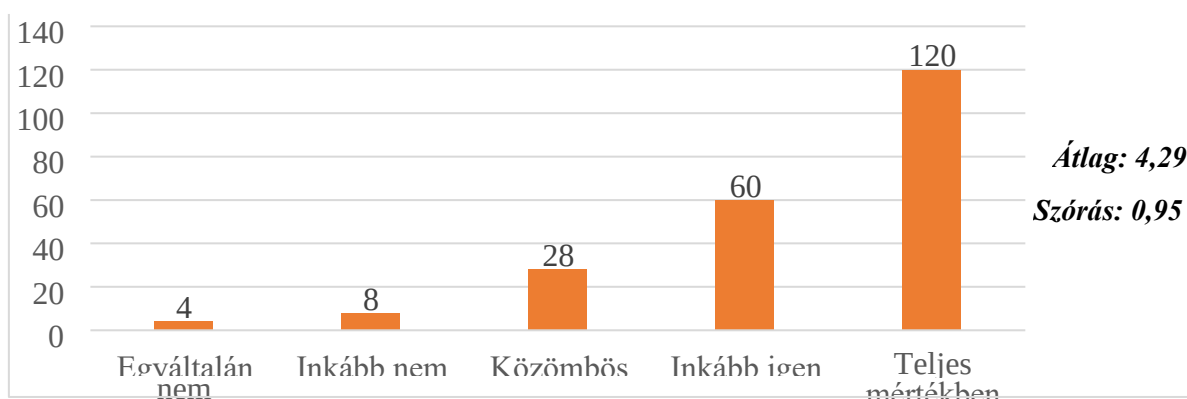
Arról is érdeklődtem, hogy megbánták-e, hogy kihagyták a közvetítést. 49 fő, tehát a válaszadók 36,6%-a megbánta, hogy kihagyta a karate olimpiai közvetítést, így valószínűleg, őket a jövőben érdekelné a karate. Nyilvánvalóan nem tekinthetünk el attól a tényről, hogy 85 ember nem bánta meg a közvetítést kihagyását, ugyanakkor a teljes mintát figyelembe véve a tényleges és potenciális követők többségben vannak. Felmerült bennem a kérdés, hogy van- különbség az olimpia más eseményeit figyelemmel kísérők, illetve az olimpiát alapvetően nem követők között tekintetben, hogy megbánták-e a karate közvetítések kihagyását. Ahogyan a 4. táblázat is mutatja, szignifikáns különbséget tártam fel a két csoport között. A korrigált maradék érték alapján az olimpiát követőkre jellemzőbb az, hogy megbánták a karate közvetítések kihagyását, mint az olimpiát nem nézőkre (5. táblázat).

5. táblázat: Az olimpiát követők és nem követők közötti különbség tekintetben, hogy megbánták-e a karate közvetítések kihagyását

Nézte az Olimpiát?	Fő		Százalék		Összesen
	Megbánta	Nem bánta meg	Megbánta	Nem bánta meg	
Igen	29	35	45,3%	54,7%	64
Nem	20	50	28,6%	74,5%	70
khi-négyzet: 4,04 p: 0,04					

Forrás: Saját szerkesztés

Az utolsó kérdéseim újfent a teljes mintát érintette. A kérdőívem egyik legfontosabb kérdése a következő, melyben arra szerettem volna választ kapni, hogy az emberek mit gondolnak, hogy ott lenne-e a helye a karaténak a következő olimpián. A válaszadók az 1-5-ig terjedő skálán átlagosan 4,29-re értékelték. A kitöltők döntő többsége (82%-a) úgy gondolja, hogy a karaténak a jövőben is az olimpiai játékok programjában lenne a helye (3. ábra).

3. ábra: A karate jövőbeli olimpiai szereplésének támogatottsága

Forrás: Saját szerkesztés

Érdeklődtem afelől is, hogy véleményük szerint, miért kellene a jövőben is az olimpiai sportágak között szerepelni. A legtöbb válasz szerint, meg kellene adnia a karaténak, egyben a karatékáknak is az esélyt az olimpiai szereplésre. 43% szerint, azért is kellene a jövőben is szerepelnie, mert olyan globális sportág, mely nagy sportolói létszámmal rendelkezik. 37% szerint izgalmas sportág, ezért szívesen néznék a következő olimpián is, míg 36% szerint Magyarország eredményessége miatt is jó lenne az olimpiai szereplés.

Hárspataki Gábor az interjú során azt mondta, hogy a budapesti olimpiai pályázat visszavonása után, reménykedtek benne, hogy Párizsban lesz az olimpia 2024-ben, hiszen úgy gondolták, akkor biztos, hogy 2024-ben is lesz karate a programban. Franciaország ugyanis karate nagyhatalomnak számít, egyrészt nagyon szeretik a karate sportágat, másrészt olimpiai bajnokuk is van. Hárspataki szerint a tokiói olimpia után az a visszhang volt a karatét illetően, hogy tetszettek a karate versenyszámai. Mindezek ellenére a NOB és a Francia Olimpiai Bizottság úgy döntött, hogy inkább az urbán sportokat támogatják, így a karate helyét a breaktánc veszi át. A 2028-as olimpiáról jelenleg is zajlanak a tárgyalások, melynek eredménye 2023-ban kerül napvilágra.

Végül arra a kérdésre kerestem a választ, hogy az embereket csalódottsággal töltené-e el, ha a jövőben a karate nem lenne olimpiai sportág. 83 ember lenne csalódott és további 30 fő jelölte válaszul, hogy abszolút nem lenne az, 33-an pedig csak nagyon kicsit. A válaszadók legnagyobb része a közömbös válaszlehetőséget választotta, ugyanakkor az olimpiát követő részmintában a legnagyobb aránnyal a teljes mértékben csalódott emberek vannak. A keresztábra-elemzés alapján az olimpiát követőkre szignifikánsan jellemzőbb, hogy csalódottsággal töltené el őket, ha a jövőben nem szerepelne az olimpián a karate (6. táblázat).

6. táblázat: Az olimpia követése és a csalódottság közötti összefüggés

Nézte-e az olimpiát?	Szálék					Összesen fő
	Egyáltalán nem	Inkább nem	Közömbös	Inkább igen	Teljes mértékben	
Igen	12%	14,1%	26,2%	17,5%	30,2%	149
Nem	17,1%	17,1%	48,6%	10,0%	7,2%	70
khi-négyzet: 21,20 p: 0,00						

Forrás: Saját szerkesztés

5. Következtetések, javaslatok

Összeségében azoknak az embereknek, akik követték a karatét az olimpián, tetszett a sportág, eseménydúsnak és izgalmasnak titulálták a látottakat. A kérdőívem eredményeként elmondható, hogy az olimpia által érdeklődő emberek nagy része a karate közvetítéseket is nézte. Azok közül, akik nem követték a karate sportágat az olimpián többen megbánták ezt. A vizsgálatomból tehát az derül ki, hogy a karate iránt van érdeklődés, azonban természetesen nem olyan elterjedt és népszerű sportág, mint például a labdajátékok. Népszerűségének alacsonyabb szintje ellenére a válaszadók többsége szerint ott kellene lennie a következő olimpián is. Véleményem szerint, amit ezek az adatok is alátámasztanak, ha a sportág nagyobb népszerűsítésnek és támogatásnak örvendhetne, akkor azt többen követnék, valamint ki is próbálnák a sportágat. A karate az olimpiai által „felkerült a sportágak térképére”, mivel az emberek és a média elkezdett érdeklődni iránta, amelyet a Hárspataki Gáborral készített interjúm is alátámasztott.

Eredményeim alapján az első hipotézisem, nevezetesen, hogy az olimpiát követő emberek a karate sportág eseményeit is figyelemmel kísérték beigazolódott. Az olimpiát követők

válaszadóim közel 60%-a nézte a karate eseményeit is, a sportágat pedig élménydúsnak és izgalmasnak titulálták.

Az eredményeim a második hipotézisemet is igazolták, hiszen a válaszadók 82%-a válaszolta azt, hogy a karaténak a következő olimpiákon is ott lenne a helye.

Eredményeim alapján a javaslataim közé tartozik, a sportág népszerűsítése, a vidékfejlesztés és a sportközvetítési rendszer megreformálása.

Annak érdekében, hogy a sportolói létszám növekedjen véleményem szerint nyílt edzéseket, bemutatókat kellene tartani. A NAT2020-nak köszönhetően a karate oktatás most már a testnevelés órákon is megjelenik, a színvonalasabb órák érdekében több továbbképzést kellene biztosítani a testnevelő tanároknak, illetve ösztönözni őket, hogy vegyenek részt rajta. Továbbá elengedhetetlen az edzők számára is biztosítani a folyamatos képzéseket, hiszen a karate, mint versenysport állandó fejlődésben van. A vidékfejlesztésre is nagy hangsúlyt kellene véleményem szerint fektetni, mivel a karate oktatást „Budapest centrikusság” jellemzi, a fővárosi nagy klubok, a fejlett edzőtermek és az ottani nagy sportolói létszám miatt. A vidékfejlesztés egyik lehetősége a sportágválasztó napokon való megjelenés, amelynek köszönhetően a gyermekek és a felnőttek egyaránt megismerhetnék sportágat. Emellett a fővárosi klubokat ösztönözni lehetne, vidéki partneregyesületek létrehozásában. A népszerűsítés másik oldala a szurkolók, nézők bevonása a karate versenyek lelátóira és közvetítéseinek megtekintésére. Úgy vélem, ehhez meg kellene reformálni a sportközvetítések rendszerét, ami egyben a sportág üzleti bevételeit is javítaná. A kiemelt sportágak mellett véleményem szerint teret kellene biztosítani a televízióban az olyan feltörekvő sportágak számára is, mint például a karate. Erre lehetőségként szolgálhat az M4 sportcsatorna, amely a „magyar sport otthona”.

Összefoglalás

A kutatási témám a Karate debütálása a 2021-es Tokiói Olimpián, valamint az esemény hatása a karate népszerűségére. A téma aktualitása vitathatatlan, hiszen a karate hosszú évek után 2021-ben jelent meg új sportágként Tokióban. Kutatásommal arra szeretnék válaszokat találni, hogy a karate olimpiai megjelenése, milyen befolyással bírt az emberek sportág iránti megítélésére és érdeklődésére, valamint milyen hatással volt az egyetlen magyar résztvevőjére.

Dolgozatom fő célja, hogy kiderítsem, valójában mekkora az érdeklődés a sportág iránt, továbbá célul tűztam ki, hogy feltárjam az emberek véleményét arra vonatkozóan, hogy szeretnék-e a jövőben a karatét az olimpiai programban viszont látni.

Kutatási célkitűzésem érdekében kvantitatív és kvalitatív módszert egyaránt alkalmaztam. A kvantitatív módszerem kérdőíves megkérdezés volt, amellyel az emberek véleményét mértem fel a karate sportágról. A kvalitatív eszközöm pedig egy interjú volt, amelyet Hárspataki Gáborral, az olimpiai bronzérmes karatékával készítettem.

Eredményeim alapján megállapítottam, hogy a nyári olimpiai játékokat a vizsgálatomban szereplők 2/3-a követte. Az olimpiát követők többsége a karate eseményeit is figyelemmel kísérte, a sportágat izgalmasnak és eseménydúsnak írták le. Mind az olimpia, mind pedig a karate figyelemmel kísérése a férfiakra szignifikánsan jellemzőbb volt. A karate eseményeket követők alapvetően elégedettek voltak a közvetítésekkel, azt egy 1-5-ig terjedő skálán 4,1-re értékelték. A kutatásban szereplők jelentős része úgy gondolja, hogy a jövőben is szerepelnie kellene a karaténak az olimpiai játékok programjában.

Eredményeimből azt a következtetés vontam le, hogy a karate iránt érdeklődés mutatkozik, ugyanakkor a sportág nem annyira elterjedt és népszerű, mint például a labdajátékok. Eredményeim alapján a javaslataim közé tartozik, a sportág népszerűsítése, a vidékfejlesztés és a sportközvetítési rendszer megreformálása.

Irodalomjegyzék

1. András K. (2003): Üzleti elemek a sportban, a labdarúgás példáján Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, PhD értekezés, Budapest, 204.p.
2. András K. (2004): A hivatásos labdarúgás piacai. Vezetéstudomány. 35. évf. Különszám. pp. 4057.
3. Bácsné Bába É. – Balogh R. – Bács B.A. – Molnár A. – Fenyves V. – Müller A. (2019): A passzív sportfogyasztás motivációinak vizsgálata a nemek tükrében. *Economica*, 10. évf. 1. sz.
4. Balogh R. – Bácsné Bába É. (2020): A passzív sportfogyasztás komplex elemzése. *Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok*. 15. évf. 1-23. sz. pp. 37-52.
5. Balogh R. – Molnár A. – Müller A. – Szabados Gy. N. – Bácsné Bába É. (2019): A passzív sportfogyasztás vizsgálatának tapasztalataiból. *Acta Carolus Robertus*. 9. évf. 1. sz. pp. 35-48.
6. Bauer A. – Berács J. – Kenesei Zs. (2016): Marketing alapismeretek [Digitális kiadás.] Budapest: Akadémiai
Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789630597364> Letöltve: https://mersz.hu/hivatkozas/dj63ma_book1_68_p11#dj63ma_book1_68_p11 (2022. 06. 27.)
7. Boncz I. (2015): Kutatásmódszertani Alapismeretek. Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs, 283.p. ISBN 978-963-642-826-6
8. Funk, D. C. - Filo, K. - Beaton, A. A. - Pritchard, M. (2009): Measuring the motives of sport event attendance: Bridging the academic-practitioner divide to understanding behavior. *Sport Marketing Quarterly*. Vol. 8. No. 3. pp. 126–138.

9. Gyulavári T. – Mitev A. Z. – Neulinger Á. – Neumann-Bódi E. – Simon J. – Szűcs K. (2017): A marketingkutatás alapjai [Digitális kiadás.] Budapest: Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789630598880> Letöltve: https://mersz.hu/hivatkozas/dj240ama_163_p3#dj240ama_163_p3 (2022. 07. 13.) Chicago
10. Hossó N. – Elbert G. (2015): Sport, Protokoll Sportprotokoll. Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs, 278.p. ISBN 978-963-642-885-3
11. Kajos A. – Prisztóka Gy. – Paic R. (2017): A nézőtéri sportfogyasztás motivációit mérő, magyar nyelvű SPEED-H skála validációja és néhány eredménye. Vezetéstudomány-Budapest Management Review. 48. évf. 10. sz. pp.19-31.
12. Madarász T. (2018): Magyar sportsikerekben gazdag egyéni sportágak versenyképességi tényezőinek meghatározása fiatal sportfogyasztók megítélése alapján. Doktori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar, Debrecen. 174.p.
13. Mazura K. (2003): Karate Shin, Waza, Tai - Szellem, test és technika. Helikoninvest Kft, Keszthely, 584 p.
14. Morvay-Sey K. (2011): Küzdősportok, küzdőjátékok. Dialóg Kiadó, Pécs,300.p.
15. Müller A. - Bíró M. - Bodolai M. - Hidvégi P. - Váczi P. - Dávid L. - Szántó Á. (2017): A 2016-os fitnessrendek helye és szerepe a rekreációban. Acta Academiae Pedagogicae Agriensis Nova Series: Sectio Sport, 44. sz. pp. 91–102.
16. Neulinger Á. (2007): Társas környezet és sportfogyasztás. A folyamatos megerősítést igénylő tanult fogyasztást. Ph.D. értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem. 221.p.
17. Onyestyák N. (2010): A sport és politika kapcsolata Magyarországon az 1980-as években a nyári olimpiai játékok tükrében. Semmelweis Egyetem Sporttudomány Doktori Iskola, Budapest, 202. p.
18. Szakály Z. (2017): Élelmiszer-marketing [Digitális kiadás.] Budapest: Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789634540250> Letöltve: https://mersz.hu/hivatkozas/dj262em_27_p1#dj262em_27_p1 (2022. 07. 13.)
19. Szatmári Z. (2018): Sport, életmód, egészség [Digitális kiadás.] Budapest: Akadémiai Kiadó. Letöltve: https://mersz.hu/hivatkozas/m293see_19_p1#m293see_19_p1 letöltés ideje: 2022.01.06.
20. Trail, G. – James, J. (2001): The motivation scale for sport consumption: assessment of the scale's psychometric properties. Journal of Sport Behavior. Vol. 24. No. 1. pp. 108-127.

Internetes források:

1. Eurosport (2016): Sportmászás, gördeszka és szörf az olimpián!. https://www.eurosport.hu/olimpiai/jatekok/sportmaszas-gordeszka-es-szorf-az-olimpian_sto8256893/story.shtml letöltés ideje: 2022.01.10.
2. E. Morgan (2021): French gold medal winner 'sad' as karate dropped from Paris Olympics. <https://www.connexionfrance.com/French-news/Karate-dropped-from-Paris-2024-Olympic-line-updespite-gold-medal-win-by-French-champion-Steven-Da-Costa> letöltés ideje: 2022. 01.10.
3. Ibm.com (2021): Képlettér érték <https://www.ibm.com/docs/hu/cognos-analytics/11.1.0?topic=termschi-square-value> letöltés ideje: 2022. 07.13.
4. Issue.com:https://issuu.com/karatewkwf/docs/af_black-book-ene20-rev4_okweb?fr=sMWVhNjIxNTE3NjQ letöltés ideje: 2022.01.10.
5. karate.hu: A karate Magyarországon. <https://www.karate.hu/Magyarorszag> letöltés ideje: 2022.01.10.
6. Pál Gy. (1970): 1970- A Karate Világszövetség (WKF) megalakulása, <https://karatepedia.hu/1970-akarate-vilagszovetseg-wkf-megalakulasa/> letöltés ideje: 2022. 01. 10.
7. olimpia.hu (2021): Olimpiai kvalifikáció Tokió 2020-Karate <http://olimpia.hu/olimpiai-kvalifikaciotokio-2020-karate> letöltés ideje: 2022.07.14.
8. shito.hu: Versenyrendszer. http://www.shito.hu/html_hu/karate_vrendszer.html letöltés ideje: 2021.01.10.
9. Uplifterinc (2019): A világ 5 legnépszerűbb harcművészete, <https://www.uplifterinc.com/most-popularmartial-arts> letöltés ideje: 2022.08.10.